



Брюксел, 10.6.2016 г.
COM(2016) 376 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно предоставянето на макрофинансова помощ за трети държави през 2015 г.

{SWD(2016) 192 final}

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ	3
2. КОНТЕКСТ.....	4
2.1. Тенденции през последните няколко години.....	4
2.2. Подобряване на функционирането на инструмента за МФП	4
3. ОПЕРАЦИИ ЗА МАКРОФИНАНСОВА ПОМОЩ ПРЕЗ 2015 Г.	5
3.1. Обзор	5
3.2. Отделни операции в държавите бенефициери през 2015 г.....	7
3.2.1. <i>Грузия</i>	7
3.2.2. <i>Йордания</i>	8
3.2.3. <i>Киргизка република</i>	9
3.2.4. <i>Тунис</i>	10
3.2.5. <i>Украйна</i>	11
4. ГАРАНТИРАНЕ НА НАДЛЕЖНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ МФП: ОПЕРАТИВНИ ОЦЕНКИ И ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ	12
4.1. Оперативни оценки	12
4.2. Последващи оценки	12
5. ИСКАНИЯ ЗА ПОМОЩ И БЪДЕЩИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА КОМИСИЯТА — СЪСТОЯНИЕ НА БЮДЖЕТА	13

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно предоставянето на макрофинансова помощ за трети държави през 2015 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Макрофинансовата помощ (или МФП) е финансов инструмент на ЕС, предназначен за държави в близост до ЕС в географско, икономическо и политическо отношение, с който да се реагира на извънредни нужди от външно финансиране. С нея се цели да бъде възстановена макроикономическата и финансовата стабилност в държавите кандидатки, потенциалните държави кандидатки и съседните на Европа държави, като същевременно се насърчава прилагането на макроикономически корекции и структурни реформи.

МФП е инструмент в помощ на платежния баланс, който допълва и е обвързан с наличието на програма за корекции и реформи в съответната държава, съгласувана с Международния валутен фонд (МВФ). Тя се предоставя под формата или на заеми, като Комисията заема необходимите средства на капиталовите пазари и на свой ред ги предоставя на държавата бенефициер, или, при наличието на определени обстоятелства, на безвъзмездни средства, финансирани от бюджета на ЕС.

МФП зависи от зачитането на правата на човека и от наличието на ефективни демократични механизми в държавата бенефициер. Тя се отпуска на траншове, тясно обвързани с успешното прилагане на строги мерки за реформа, предназначени да върнат икономиката на държавата бенефициер по пътя на дългосрочното устойчиво развитие. По този начин МФП допълва редовната помощ на ЕС за сътрудничество и допринася за постигането на по-широката цел за запазване на стабилността и насърчаване на просперитета извън границите на ЕС.

2015 година се характеризира с напредък в изпълнението на няколко настоящи операции за МФП в Грузия, Йордания, Киргизката република и Тунис и с постоянно трудното политическото и икономическото положение в Украйна, което стана причина за одобрението на трета мащабна операция за МФП в тази държава.

Настоящият годишен доклад е изготвен в съответствие със задълженията на Комисията за предоставяне на информация, установени в различни решения на Съвета и съвместни решения на Европейския парламент и на Съвета по отношение на операциите за МФП. Той е придружен от работен документ на службите на Комисията, който съдържа по-подробна информация относно макроикономическия контекст и изпълнението на отделните операции за МФП, както и техен анализ.

2. КОНТЕКСТ

2.1. Тенденции през последните няколко години

От 1990 г. насам ЕС е провел 26 операции за МФП в държавите кандидатки, потенциалните държави кандидатки и съседните на ЕС държави, възлизащи на обща стойност над 10 милиарда евро. Отделни операции за МФП варират от относително малки — най-малката на стойност 15 милиона евро, проведена през 1996 г. в Молдова — до широкомащабни като най-скорошната операция на стойност 1,8 милиарда евро в Украйна.

Броят и обемът на операциите за МФП бяха засегнати от световните икономически и финансови развиятия. От 2011 г. насам условията за финансиране на световните капиталови пазари значително се влошиха за държавите с бързоразвиващи се икономики, което отчасти отразява движенията, породени от търсенето на сигурност след кризата с държавния дълг в еврозоната. Наред с това събитията от т. нар. „Арабска пролет“ и произтичащите от тях политически и икономически промени в арабските държави партньорки от средиземноморския регион оказаха засилен натиск върху бюджетите и външните финансови позиции на тези държави. Тези събития доведоха до увеличено търсене на МФП през 2012 г. и 2013 г., с искания за подкрепа от Египет, Йордания и Тунис.

През 2014 г. конфликтът в Източна Украйна и сериозното влошаване на икономическото и финансовото положение в държавата станаха причина за предоставяне на МФП на безпрецедентно равнище. Между 2014 г. и 2015 г. 3,4 милиарда евро, цялата сума под формата на заеми, бяха отпуснати на Украйна по три операции за МФП, от които 2,21 милиарда евро бяха преведени до декември 2015 г. Това представлява най-голямата финансова помощ, давана някога за държава извън ЕС, в такъв кратък срок.

Въпреки наличието на признаци за макроикономическа стабилизация в Украйна от средата на 2015 г. насам, положението продължава да е уязвимо. То остава нестабилно и в други източни съседни държави, особено в Беларус и Молдова, което отразява както вътрешни фактори, така и въздействието на икономическите събития в Русия.

Подобно на това и въпреки подобренията в някои държави, регионалните конфликти и проблемите, свързани със сигурността, продължиха да тежат върху макроикономическите показатели за региона на южното съседство през 2015 г. Това доведе до приемането на ново предложение за МФП за Тунис и до дискусии за последваща операция за Йордания, свързана отново с отражението, което войната в Сирия оказва върху страната, включително чрез бежанската криза.

2.2. Подобряване на функционирането на инструмента за МФП

С цел да се ускори бавният процес на вземане на решения, което беше изтъкнато от Европейския парламент като един от основните недостатъци на инструмента за МФП, на 4 юли 2011 г. Комисията представи предложение за рамков регламент за

установяване на общи разпоредби за МФП за трети държави¹. Основните цели на предложението бяха:

- i. да се предвиди по-бърз и ефикасен процес на вземане на решения;
- ii. да се създаде всеобхватна рамка за операциите за МФП;
- iii. процесът на вземане на решения да бъде уеднаквен с този за други инструменти за външно финансиране.

В резултат от задълбочените дискусии с Европейския парламент и Съвета Комисията счете, че естеството на нейното предложение е било променено в хода на тромесечната законодателна процедура до степен, която го е лишила от смисъл, и поради това на 8 май 2013 г. реши да оттегли предложението си².

След това оттегляне, на 18 юли 2013 г. Съветът, на основание член 263 ДФЕС, подаде пред Съда жалба за отмяна срещу Комисията. В своето решение от 14 април 2015 г. Съдът отхвърли жалбата на Съвета и потвърди, че оттеглянето от Комисията е обосновано³. В резултат на това Парламентът и Съветът продължават да приемат законодателни решения относно отделни операции за МФП по обикновената законодателна процедура (ОЗП) за всеки отделен случай.

Опитът в последно време, по-специално необходимостта от бързо започване на нови операции за МФП в Украйна през 2014 г. и 2015 г., отново подчерта нуждата да се гарантира възможността за бързо предоставяне на МФП като инструмент за спешни случаи в отговор на кризисни ситуации. В този контекст съзаконодателите положиха усилия да ускорят процеса на вземане на решения по ОЗП, по-специално за последната операция за МФП в Украйна, която беше приета в срок от малко повече от три месеца през 2015 г. Въпреки това възможностите за ускоряване на приемането по ОЗП остава ограничен, както пролича от прибягването до процедурата по спешност съгласно член 213 от ДФЕС за приемането през 2014 г. на втората операция за МФП за Украйна.

Поради това Комисията ще продължи да контактува със съзаконодателите и да проучва начините за повишаване на ефективността и ефикасността на действащия процес на вземане на решения.

3. ОПЕРАЦИИ ЗА МАКРОФИНАНСОВА ПОМОЩ ПРЕЗ 2015 Г.

3.1. Обзор

През 2015 г. беше осъществен напредък по следните решения за МФП:

¹ COM(2011) 396 окончателен, 4.7.2011 г.

² Повече информация се съдържа в доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно предоставянето на макрофинансова помощ за трети държави през 2013 г. (COM(2014) 372 final).

³ За повече подробности: Решение на Съда (голям състав) от 14 април 2015 г. по дело C-409/13, Съвет / Комисия, ECLI:EU:C:2015:217.

- **Грузия:** Това е втората от двете операции за МФП, обещани от ЕС през 2008 г. и одобрени от съзаконодателите през месец август 2013 г. Тя се състои от 46 милиона евро, които се предоставят по равно под формата на заеми и безвъзмездни средства. Частта под формата на безвъзмездни средства от първия транш (13 милиона евро) беше изплатена през месец януари 2015 г., а частта под формата на заем (10 милиона евро) — през месец април. Тъй като Грузия въведе политическите мерки, договорени в Меморандума за разбирателство, подписан с ЕС, изплащането на втория транш (в размер на 23 милиона евро) е планирано за 2016 г., при условие че програмата на МВФ продължава се изпълнява по план.
- **Йордания:** През месец декември 2013 г. съзаконодателите приеха предложението на Комисията на Йордания да бъдат отпуснати 180 милиона евро под формата на заеми. Операцията беше изплатена изцяло през 2015 г. на два транша от 100 милиона евро и 80 милиона евро. Първият транш бе изплатен през февруари 2015 г., а вторият — през октомври 2015 г.
- **Киргизка република:** Тази операция за МФП, която се състои от 15 милиона евро под формата на заеми и 15 милиона евро като безвъзмездна средства, е извънредна, тъй като Киргизката република се намира извън обичайния географски обхват на инструмента за МФП. След като съзаконодателите я одобриха през октомври 2013 г., първият транш от помощта бе отпуснат през 2015 г.: безвъзмездни средства в размер на 10 милиона евро бяха отпуснати през юни 2015 г., а през октомври 2015 г. заем в размер на 5 милиона евро. Безвъзмездните средства като елемент от втория транш бяха преведени през февруари 2016 г., а заемът е бе отпуснат през април 2016 г.
- **Тунис:** През месец декември 2013 г. Комисията представи предложение за предоставяне на МФП на Тунис в размер до 250 милиона евро под формата на заеми. Решението беше прието от съзаконодателите през май 2014 г. и размерът на помощта беше увеличен на 300 милиона евро. Първите два транша (от 100 милиона евро всеки) бяха изплатени съответно през май и декември 2015 г. Изплащането на третия и последен транш е планирано за 2016 г.

През 2015 г. на **Украйна** бяха изплатени общо 850 милиона евро под формата на заеми по две програми за МФП. Първата (МФП I), основаваща се на решения, приети през 2002 г. и 2010 г., бе с обща стойност 610 милиона евро. От тях 360 милиона евро бяха изплатени на два транша съответно през май и ноември 2014 г. Изплащането на третия и последен транш (250 милиона евро) бе извършено през април 2015 г.

Освен това, в отговор на по-нататъшното влошаване на макроикономическата ситуация в Украйна, през януари 2015 г. Комисията предложи нова операция за МФП (МФП II) в максимален размер от 1,8 милиарда евро за облекчаване на потребностите на държавата от външно финансиране и за подпомагането на цялостен пакет от реформи. С тази допълнителна трета операция от 2014 г. насам, която предстои да бъде осъществена в Украйна, общият размер на МФП от ЕС за Украйна става 3,4 милиарда евро. След като съзаконодателите я одобриха през

април 2015 г., първият транш от 600 милиона евро бе изплатен през 2015 г. Изплащането на втория транш от тази операция (също в размер на 600 милиона евро) първоначално бе предвидено за 2015 г. То обаче бе забавено, което отразява недостатъчния напредък по някои от мерките за реформа. Този транш, както и третият се очаква да бъдат предоставени през 2016 г., при условие че успешно бъдат изпълнени икономическата политика и финансовите условия, договорени с Украйна, както и ако бъдат постигнати трайни задоволителни резултати в изпълнението на програмата на МВФ.

3.2. Отделни операции в държавите бенефициери през 2015 г.

3.1.2. Грузия

През август 2013 г. ЕС прие програма за МФП за Грузия в размер до 46 милиона евро, половината под формата на безвъзмездни средства, а другата половина под формата на заеми, която да бъде предоставена на два равни транша. Това е втората от двете еднакви операции за МФП, обещани от ЕС на международната конференция на донорите, състояла се в Брюксел през октомври 2008 г., когато грузинската икономика страдаше както от световната финансова криза, така и от краткотрайния конфликт с Русия през същата година.

След като през юли 2014 г. Грузия договори нова програма с МВФ за получаване на помощ, преговорите относно МФП бяха възобновени. Меморандумът за разбирателство, кредитното споразумение и споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бяха подписани от двете страни и, при необходимост, ратифицирани от грузинския парламент през декември 2014 г.

Първият транш от МВФ бе изплатен през януари (13 милиона евро под формата на безвъзмездни средства) и през април 2015 г. (10 милиона евро под формата на заеми), въз основа на добрите постижения на Грузия по програмата на МВФ. Вторият транш в размер на 23 милиона евро беше забавен след отлагането на втория преглед на програмата на МВФ. Представители на МВФ посетиха Тбилиси през ноември 2015 г., за да възобновят преговорите за втория и третия преглед на програмата. Дискусиите обаче останаха без резултат. Междувременно, през ноември 2015 г. Комисията извърши преглед на реформата за спазване на конкретните условия, свързани с изплащането на втория транш на МФП от ЕС, и достигна до заключението, че всички те са били изпълнени. Поради това Комисията би трябвало да е в състояние да преведе втория и последен транш веднага след като Съветът на МВФ приключи текущия преглед на програмата.

Влошаващата се външна среда от края на 2014 г. рязко намали износа на Грузия и паричните преводи от чужбина, което доведе до забавяне на растежа на БВП от 4,6 % през 2014 г. до 2,8 % през 2015 г. Между ноември 2014 г. и декември 2015 г. грузинското лари загуби една четвърт от стойността си, а външната уязвимост нарасна. Въпреки спада във вътрешното търсене, силната обезценка на лари и падащите цени на нефта дефицитът по текущата сметка нарасна до около 12 % от БВП през 2015 г., докато външният дълг се увеличи до над 100 % от БВП поради

оценъчни ефекти. Валутните резерви покриват около три месеца от вноса за следващата година.

Въпреки трудната икономическа ситуация правителството водеше като цяло отговорна фискална и строга парична политика и позволи на обменния курс да се обезцени, което да улесни поемането на външни сътресения. Въпреки широката употреба на долара, банковата система остава стабилна и добре капитализирана, което отразява също внимателния надзор и регулирането, упражнявани от централната банка.

3.2.2. Йордания

След като през месец декември 2012 г. Йордания отправи официалното искане за МФП, на 29 април 2013 г. Комисията прие предложение за решение за предоставяне на МФП в размер до 180 милиона евро под формата на средносрочен заем. Парламентът и Съветът приеха решението на 11 декември 2013 г. В началото на 2014 г. приключиха преговорите по кредитното споразумение и по меморандума за разбирателство, определящ мерките в икономическата политика, които йорданските органи трябва да приемат. Двата документа бяха подписани през март 2014 г. С МФП за Йордания се цели да бъдат допълнени средствата, предоставяни от МВФ по стендбай споразумението, което започна да се прилага през август 2012 г. и изтече три години по-късно. Първият транш от операцията за МФП (100 милиона евро) бе преведен на 10 февруари 2015 г., а вторият (в размер на 80 милиона евро) бе изплатен на 15 октомври 2015 г.

Икономиката на Йордания се забави до 2,4 % през 2015 г. на фона на продължаващите конфликти в Ирак и Сирия, което се отрази на износа, туризма и доверието на бизнеса. В резултат на това безработицата нарасна отново от 11,9 % през 2014 г. до 13,8 % през третото тримесечие на 2015 г. Благодарение на резкия спад на цените на горивата и транспорта, инфлацията спадна до -0,9 % през 2015 г.

Въпреки по-ниските цени на нефта фискалната консолидация не напредна през 2015 г. Забавянето на икономиката заедно с недостига на данък „продажби“ доведе до увеличаването на първичния бюджетен дефицит (без безвъзмездните средства и трансферите за електрическа компания NEPCO и WAJ — йорданския орган по водите) до около 5,2 % от БВП през 2015 г. спрямо 4,5 % от БВП през 2014 г. Това откроява крехката фискална позиция на Йордания, тъй като страната продължава да е зависима от чуждестранни безвъзмездни средства, които възлизаха на около 1,8 % от БВП през 2015 г. Дефицитът по текущата сметка (без безвъзмездните средства) се сви до 11,7 % от БВП през 2015 г. в сравнение с 12,1 % през 2014 г. благодарение на по-ниските цени на нефта. През декември 2015 г. международните резерви в чуждестранна валута се задържаха на благоприятно равнище от 14,7 милиарда щатски долара, което се равнява на 6,8 месеца от вноса за следващата година.

През август 2015 г. Йордания приключи тригодишното стендбай споразумение с МВФ от 2 милиарда USD (800 % от квотата). Оттогава йорданските органи водят разговори с представители на Фонда за нова програма на МВФ. Новата програма, с

по-дълъг срок на действие, се очаква да бъде въведена в действие през втората половина на 2016 г.

По време на състоялата се на 4 февруари 2016 г. в Лондон конференция „Подкрепа за Сирия и региона“ Комисията пое ангажимент за 2,4 милиарда евро за подпомагането на държави, засегнати от бежанската криза. Предвид на все по-трудния регионален контекст и след официално искане от страна на йорданските органи, подадено през март 2016 г., през 2016 г. за Йордания ще бъде представена нова МФП.

3.2.3. Киргизка република

В резултат на етническото и политическото насилие, което доведе до рязък спад в икономическата активност и значителен недостиг на външно финансиране, ЕС се ангажира да подкрепя процеса на възстановяване на Киргизката република на международната донорска конференция в Бишкек през юли 2010 г. Това доведе през декември 2011 г. до предложение на Комисията за предоставянето на МФП за Киргизката република в размер до 30 милиона евро (15 милиона евро под формата на заеми и 15 милиона евро безвъзмездни средства). Европейският парламент и Съветът приеха решението за МФП на 22 октомври 2013 г. Меморандумът за разбирателство и договарянето за заем бяха подписани в края на 2014 г. и ратифицирани от Киргизкия парламент през февруари 2015 г.

Както беше отбелязано, тази операция за МФП беше извънредна, тъй като Киргизката република не влиза в обичайния географски обхват на инструмента за МФП. Тя обаче се обосноваваше от силната динамика на демократичните политически и икономически реформи в държавата, както и на факта, че се намира в регион, който е от основно икономическо и политическо значение за ЕС. Първият транш от 15 милиона евро бе преведен на две части: 10 милиона евро безвъзмездни средства през юни 2015 г. и заем от 5 милиона евро през октомври 2015 г. След задоволителното приключване на проверката за спазването на изискванията за втория транш, на 10 февруари 2016 г. Комисията отпусна на киргизките органи безвъзмездните средства от този транш (5 милиона евро). Частта под формата на заем (10 милиона евро) беше преведена на 13 април 2016 г.

Киргизката икономика се справя относително добре и показва устойчивост на фона на неблагоприятните външни икономически обстоятелства, особено в региона на ОНД. През 2015 г. растежът на БВП достигна 3,5 % благодарение на стабилните резултати в селското стопанство и сектора на услугите, а инфлацията намалю до 3,4 %. Платежният баланс на страната остава в уязвимо положение, което отразява структурно голям дефицит по текущата сметка. Задълбочаващата се икономическа криза в Русия и слабият растеж в други държави от ОНД се отразява отрицателно на износа и намали паричните преводи от чужбина, което сви вноса. Поради това дефицитът по текущата сметка остава твърде голям и възлиза на 16 % от БВП през 2015 г. Резервите в чужда валута са спаднали до 1,78 милиарда щатски долара към края на 2015 г. или 3,7 месеца от прогнозния внос, спрямо 1,96 милиарда щатски долара или 4,4 месеца покритие на вноса в края на 2014 г. През декември 2015 г. МВФ приключи успешно първия преглед на програмата по тригодишното разширено кредитно споразумение, одобрено през април 2015 г. Одобрението на

Съвета на МВФ позволи незабавно да бъдат изплатени 9,514 милиона евро в специални права на тираж (13,2 милиона щатски долара) за Киргизката република.

3.2.4. Тунис

През месец юни 2013 г. Съветът на МВФ одобри 24-месечно стендбай споразумение с Тунис в размер на 1,75 милиарда щатски долара, което впоследствие беше удължено до декември 2015 г. В този контекст Тунис получи допълнителна МФП от ЕС в размер на 300 милиона евро под формата на заеми, която беше одобрена през май 2014 г. 200 милиона евро бяха изплатени на два равни транша съответно през май и декември 2015 г. Останалите 100 милиона евро се очаква да бъдат изплатени през 2016 г.

През 2015 г. главно поради отрицателното икономическо въздействие на терористичните нападения (особено за туризма, транспорта и инвестициите) и прекъсванията на производството, дължащи се на социални вълнения, прогнозите за растежа бяха значително понижени до 0,5 % в сравнение с предвидените 3 % в началото на годината, като това положение оказва отрицателно въздействие върху вече уязвимото състояние на платежния баланс и фискалната позиция, пораждащо значителни нужди от финансиране.

Безработицата продължава да е висока — 15 %, особено сред младежите и висшистите (над 30 %). През 2015 г. средната инфлация достигна около 4,4 % и отбелязва низходяща тенденция. Що се отнася до публичните финанси, след постигането в известна степен на фискална консолидация през 2014 г., структурният дефицит (без разходите за рекапитализация на банките) се е увеличил през 2015 г. от 4,2 % от БВП на 4,7 % от БВП, което до голяма степен се дължи на разходните мерки, предприети след терористичните нападения, въпреки икономите на разходи, постигнати благодарение на по-ниските от очакваните цени на петрола. Дългът на сектор „Държавно управление“ продължи да нараства, достигайки 53 % от БВП през 2015 г., и се очаква да нарасне до 61 % от БВП до края на 2018 г. преди тенденцията да започне да се обръща. Също така, през следващите две години е предвидено значително нарастване на амортизациите на държавния дълг.

Рейтингът на държавните облигации на Тунис бяха понижени няколко пъти от 2011 г. насам, като за последен път това се случи през 2014 г. (Moody's от Ba2 до Ba3, Standard & Poor's от BB до BB-). Въпреки спада в цените на петрола, по-слабата вътрешна икономическа дейност и подобряването на резултатите от износа отрицателното въздействие на терористичните нападения върху туризма допринесе за запазването на текущата сметка на неустойчиво високо равнище от 8,8 % от БВП през 2015 г. Резервите се оценяваха на близо 7,5 милиарда щатски долара в края на 2015 г., което се равнява на едва тримесечно покритие на вноса.

В този контекст и след като през септември миналата година приключи шестият преглед на програмата на МВФ, Тунис поиска следващо споразумение с МВФ, което понастоящем е в процес на договаряне и се очаква да бъде изпратено на Съвета на МВФ за одобрение до средата на 2016 г. След постъпване на искане за допълнителна МФП, подадено от тунизийските органи през август 2015 г., през

февруари 2016 г. Комисията прие предложение за нова операция за МФП в размер до 500 милиона евро под формата на заеми.

3.2.5. *Украйна*

В отговор на бързо влошаващото се икономическо положение в Украйна и слабия платежен баланс през януари 2015 г. Комисията предложи нова операция за МФП в размер до 1,8 милиарда евро под формата на заеми, която да бъде изплатена на три равни транша от по 600 милиона евро всеки. Това предложение беше предшествано от две програми за МФП („МФП I“ и „МФП II“) в размер на общо 1,61 милиарда евро, които бяха започнати през 2014 г. Първият транш по новата операция („МФП III“) бе изплатен през юли 2015 г. след изплащането на последния транш по МФП I от 250 милиона евро, което беше извършено през април 2015 г. В резултат на това през 2015 г. на Украйна бяха предоставени общо 850 милиона евро МФП.

Тези плащания станаха възможни, след като през март 2015 г. Украйна започна да изпълнява нова четиригодишна програма с МВФ. Изплащането на втория транш от МФП III обаче беше забавено. Както беше отбелязано, това се дължеше на липсата на съответствие с някои от договорените политически мерки. При условие че политическите мерки, свързани с МФП III, бъдат изпълнение успешно и на време, и ако бъде постигнат непрекъснат напредък по програмата на МВФ, Комисията е готова да отпусне в хода на 2016 г. оставащите два транша от общо 1,2 милиарда евро от МФП III.

През 2015 г. рецесията в Украйна се задълбочи. Спадът на реалния БВП достигна 9,9 % в реално изражение спрямо 6,6 % за предходната година. Спадът в производството се дължи на слабото доверие на потребителите и загубата на производствен капацитет в резултат на конфликта в източната част на страната. Поради отслабването на конфликта и предоставената значителна международна финансова подкрепа, украинската икономика показва признаци на икономическа стабилизация през втората половина на годината.

Острата валутна криза от началото на 2015 г. заедно с рязкото покачване на тарифите за газ и електроенергия тласнаха инфлацията до 48,7 % средно през 2015 г. според индекса на потребителските цени. Средата, характеризираща се с висока инфлация, помогна за увеличението на бюджетните приходи в номинално изражение, а съчетанието с консервативните разходни политики допринесе за значително намаление на консолидирания бюджетен дефицит до 1,6 % от БВП през 2015 г. Въпреки фискалната консолидация публичният дълг нарасна с 10 процентни пункта годишно до 79,4 % от БВП към края на 2015 г. в резултат на продължаващото обезценяване на валутата.

Външната корекция на Украйна продължи през 2015 г., а дефицитът по текущата сметка спадна до 0,2 % от БВП в резултат на рязкото свиване на вноса, което изпревари едновременния спад на износа (както по обем, така и по цени). Отливът на частни капитали се забави през годината благодарение на започналата макроикономическа стабилизация. Междувременно потоците официална помощ позволиха на Украйна да попълни запасите от брутни резерви в международни

валути — до 13,3 милиарда щатски долара към края на 2015 г. спрямо 7,5 милиарда щатски долара година по-рано. Като част от програмата на МВФ Украйна постигна споразумение с частните кредитори за реструктурирането на около 19 милиарда щатски долара дълг. Освен удължаване на падежа споразумението доведе до опрощаване на дълг от приблизително 3 милиарда щатски долара.

4. ГАРАНТИРАНЕ НА НАДЛЕЖНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ МФП: ОПЕРАТИВНИ ОЦЕНКИ И ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ

4.1. Оперативни оценки

В съответствие с изискванията на Финансовия регламент на ЕС Комисията извършва оперативни оценки с помощта на външни консултанти с цел получаване на достатъчно гаранции за функционирането на административните процедури и финансовите потоци в държавите бенефициери.

В оперативните оценки се поставя акцент върху системите за управление на публичните финанси, по-конкретно върху процедурите и организацията на министерствата на финансите и централните банки и най-вече върху управлението на сметките, по които се получават средствата от ЕС. Освен това се отделя специално внимание на това как работят институциите за външен одит, тяхната независимост, работни програми и ефективността на техния контрол. Разглеждат се също така процедурите за възлагане на обществени поръчки на централно равнище.

През 2015 г. Комисията започна оперативна оценка в Република Молдова в подготовка на евентуална нова операция за МФП. Тя приключи през февруари 2016 г.

4.2. Последващи оценки

В съответствие с разпоредбите на Финансовия регламент на ЕС Комисията провежда последващи оценки на програмите за МФП⁴, чиято цел е да се оцени тяхното въздействие. Основните цели са:

- i. да се анализира въздействието върху икономиката на държавата бенефициер, и по-конкретно върху устойчивостта на нейната външна позиция;
- ii. да се оцени добавената стойност от действията на ЕС.

⁴ Всички последващи оценки са на разположение на уебсайта на ГД „Икономически и финансови въпроси“:

http://ec.europa.eu/dgs/economy_finance/evaluation/completed/index_en.htm.

През 2014 г. започна последваща оценка на операцията за МФП за Босна и Херцеговина, която приключи през март 2015 г. През 2015 г. не са започвани последващи оценки.

5. ИСКАНИЯ ЗА ПОМОЩ И БЪДЕЩИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА КОМИСИЯТА — СЪСТОЯНИЕ НА БЮДЖЕТА

Предвидените операции за МФП за 2016 г. са следните:

- i. изпълнение на текущите операции за МФП, както е описано по-горе. Те включват изплащането на последния транш за операциите в Грузия, Киргизката република и Тунис, и на последните два транша за третата операция в Украйна;
- ii. одобрение на възможни нови програми въз основа на получени до момента искания от Тунис, Йордания, Молдова, Армения и Египет.

Както бе споменато по-горе, настоящите операции за МФП за Грузия, Киргизката република и Тунис, както и операцията за МФП III с Украйна са планирани да бъдат изплатени изцяло през 2016 г. Пълното изпълнение на операциите в Грузия и Тунис зависи обаче от спазването на политическите условия, посочени в съответните меморандуми за разбирателство, както и от постигането на задоволителни резултати в изпълнението на програмата на МВФ.

През август 2015 г. Комисията получи искане от тунизийските органи за допълнителна МФП, което бе отправено повторно през декември 2015 г. Поради силното влияние на положението със сигурността върху тунизийската икономика и потребностите от външно финансиране през период на консолидация на политическия преход в страната, на 12 февруари 2016 г. Комисията прие предложение за втора операция за МФП в размер до 500 милиона евро под формата на заеми. Очаква се съзакондателите да го одобрят до средата на 2016 г.

В резултат на влошаващите се икономически и финансови условия в Молдова, през август 2015 г. националните органи отправиха искане за МФП. Вероятна операция за МФП ще зависи от договарянето на нова програма с МВФ. Продължаващата политическа нестабилност забави обаче дискусиите по нова програма на МВФ и приемането от страна на Комисията на предложение за нова операция за МФП в Молдова.

През месец февруари 2014 г. Комисията получи ново искане за МФП от Армения. Положението с платежния баланс на Армения обаче не беше сметено за достатъчно критично, за да даде основание за предложение на Комисията за МФП, въпреки одобреното на 7 март 2014 г. ново споразумение с МВФ за финансиране. Въпреки това, продължава да има уязвимост и Комисията продължава да наблюдава внимателно икономическото и финансовото положение в Армения, особено в контекста на затруднената външноикономическа обстановка, пред която държавата е изправена от края на 2014 г.

През ноември 2012 г. Египет поднови своето искане за МФП на обща стойност от 500 милиона евро. Комисията обмисли да направи предложение, състоящо се

вероятно от заем от 450 милиона евро в съчетание с 50 милиона евро безвъзмездни средства. Освен това през юни 2013 г. бе извършена оперативна оценка на финансовите потоци и на контрола на египетската система за управление на публичните финанси. Предложението за МФП обаче беше задържано до приемането на програма за предоставяне на помощ по линия на МВФ между Египет и МВФ и в отговор на политическите събития в държавата от юли 2013 г. насам.

Както бе отбелязано по-горе, на лондонската конференция на 4 февруари 2016 г. Комисията пое ангажимент за 2,4 милиарда евро за подпомагане на държави, засегнати от бежанската криза. В този контекст и на фона на все по-трудния регионален контекст йорданските органи изразиха интерес към последваща операция за МФП и през март 2016 г. бе получено официално писмо с искане за такава помощ.

В таблицата по-долу е представен преглед на поетите задължения и плащанията на МФП под формата на безвъзмездни средства за 2014 г., 2015 г. и (предварителни данни) за 2016 г. Прогнозата за 2016 г. е в голяма степен предварителна и включва само онези операции за МФП, за които е предложено решение от страна на Комисията или вече са били одобрени от съзакондателите.

Общият размер на неизплатената МФП под формата на заеми към края на 2015 г. беше 3 006 милиона евро. Тази сума се гарантира от бюджета на ЕС чрез Гаранционния фонд за външни дейности⁵, който обезпечаваше също така външни операции по финансиране от ЕИБ и кредитите на Евратом. Гаранционният фонд се захранва от бюджета на ЕС на равнище 9 % от общия размер на непогасените задължения в края на всяка година, макар и с две години закъснение. Изплащанията на МФП под формата на заеми се очаква да достигнат около 1,7 милиарда евро през 2016 г., което ще означава захранване на Гаранционния фонд в размер на около 149 милиона евро през 2018 г. Тези данни не включват обаче евентуални нови операции за МФП, за които Комисията още не е представила предложение.

⁵ Повече информация се съдържа в доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно гаранциите, които се покриват от общия бюджет.

Поети задължения и плащания на безвъзмездни средства по МФП, преводи на заеми по МФП за периода 2014-2016 г. (евро)

	2014 г.	2015 г.	2016 г. (предв. данни)
Бюджетни кредити за поети задължения за безвъзмездни средства	60 000 000	77 955 000	79 669 000
Оперативни оценки, проучвания на ПРФО, последващи оценки	181 874	62 900	400 000
МФП за Киргизка република (прието решение)	15 000 000		
МФП за Грузия (прието решение)	23 000 000		
Други вероятни операции за МФП			предстои да се определи
Поети задължения, общо	38 181 874	62 900	400 000
Неангажирани бюджетни средства	21 818 126	77 892 100	79 269 000
Бюджетни кредити за плащания на безвъзмездни средства	52 153 011	74 396 314	64 606 100
Оперативни оценки, проучвания на ПРФО, последващи оценки	179 806	29 806	62 900
МФП за Киргизка република (прието решение)		10 000 000	5 000 000
МФП за Грузия (прието решение)		13 000 000	10 000 000
Други вероятни операции за МФП			предстои да се определи
Плащания, общо	179 806	23 029 806	15 062 900
Неусвоени средства за плащания на безвъзмездни средства	51 973 205	51 366 508	49 543 200
Заеми, преведени по МФП			
Украйна I (прието решение)	360 000 000	250 000 000	
Украйна II (прието решение)	1000 000 000		
Грузия (прието решение)		10 000 000	13 000 000
Йордания (прието решение)		180 000 000	
Тунис (прието решение)		200 000 000	100 000 000
Киргизка република (прието решение)		5 000 000	10 000 000
Украйна III (прието решение)		600 000 000	1200 000 000
Тунис II (прието решение)*			350 000 000
Други вероятни операции за МФП			TBD
Заеми, преведени по МФП, общо	1360 000 000	1245 000 000	1673 000 000

* Само два от трите транша трябва да бъдат преведени през 2016 г. Преводът на последния транш е планиран за 2017 г.